

Inkoon kirkko
Arkeologinen alustava valvonta
30.8. ja 5.9.2017.

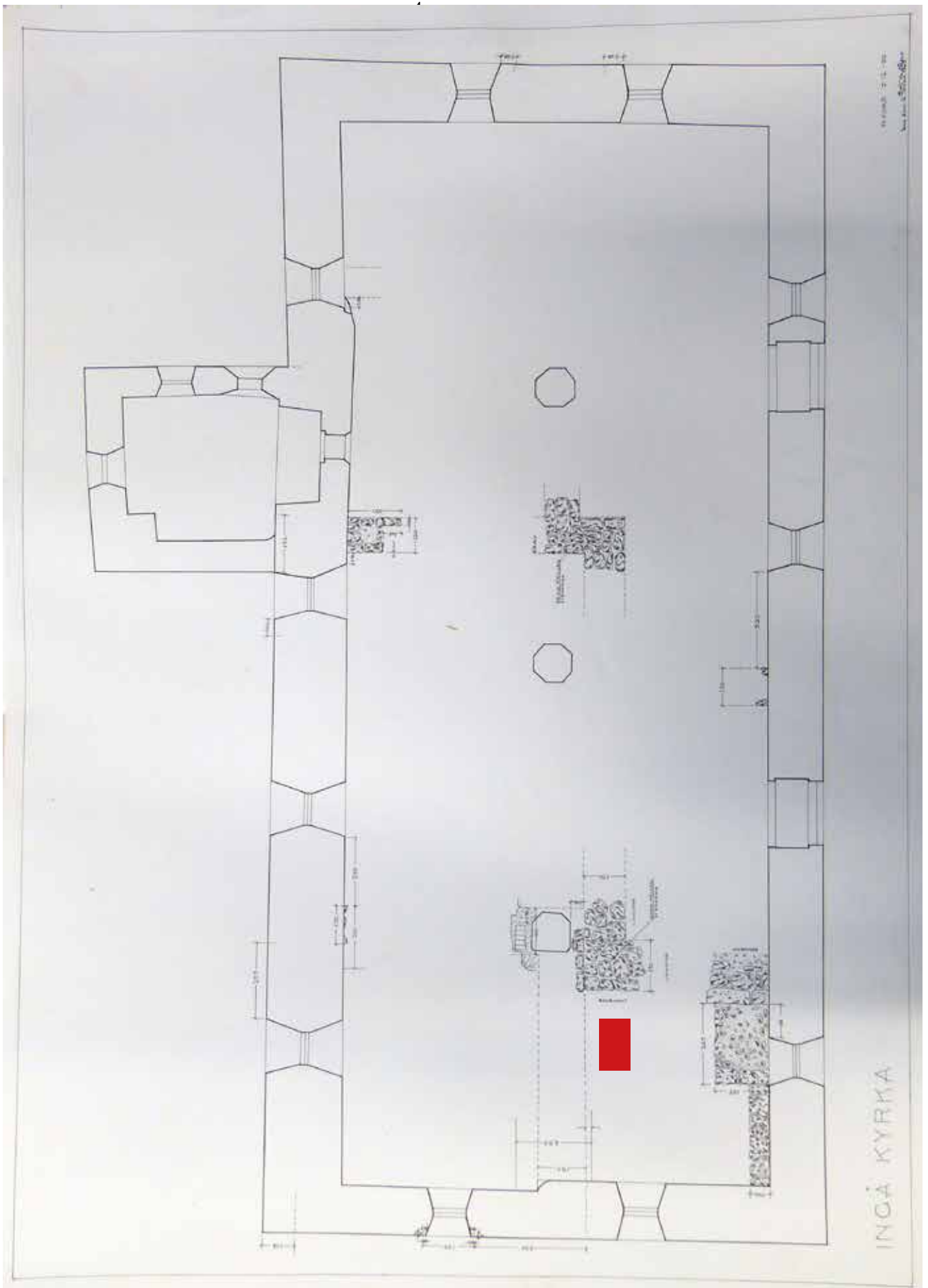
FT Kari Uotila
Muuritutkimus ky

Tiivistelmä

Inkoon kirkon lautalattiaa avattiin morsiushuoneen rakennustöiden vuoksi. Esiin tuli ensin muutamia vainajien irtoluita, jotka siirrettiin laatikossa uudelleen kirkon lattian alle. Tämän lisäksi esiin tuli nykyistä kirkkoa vanhemman muuratun rakenteen jäännöksiä. Nämä dokumentoitiin kuvaamalla.

Arkisto- ja rekisteritiedot

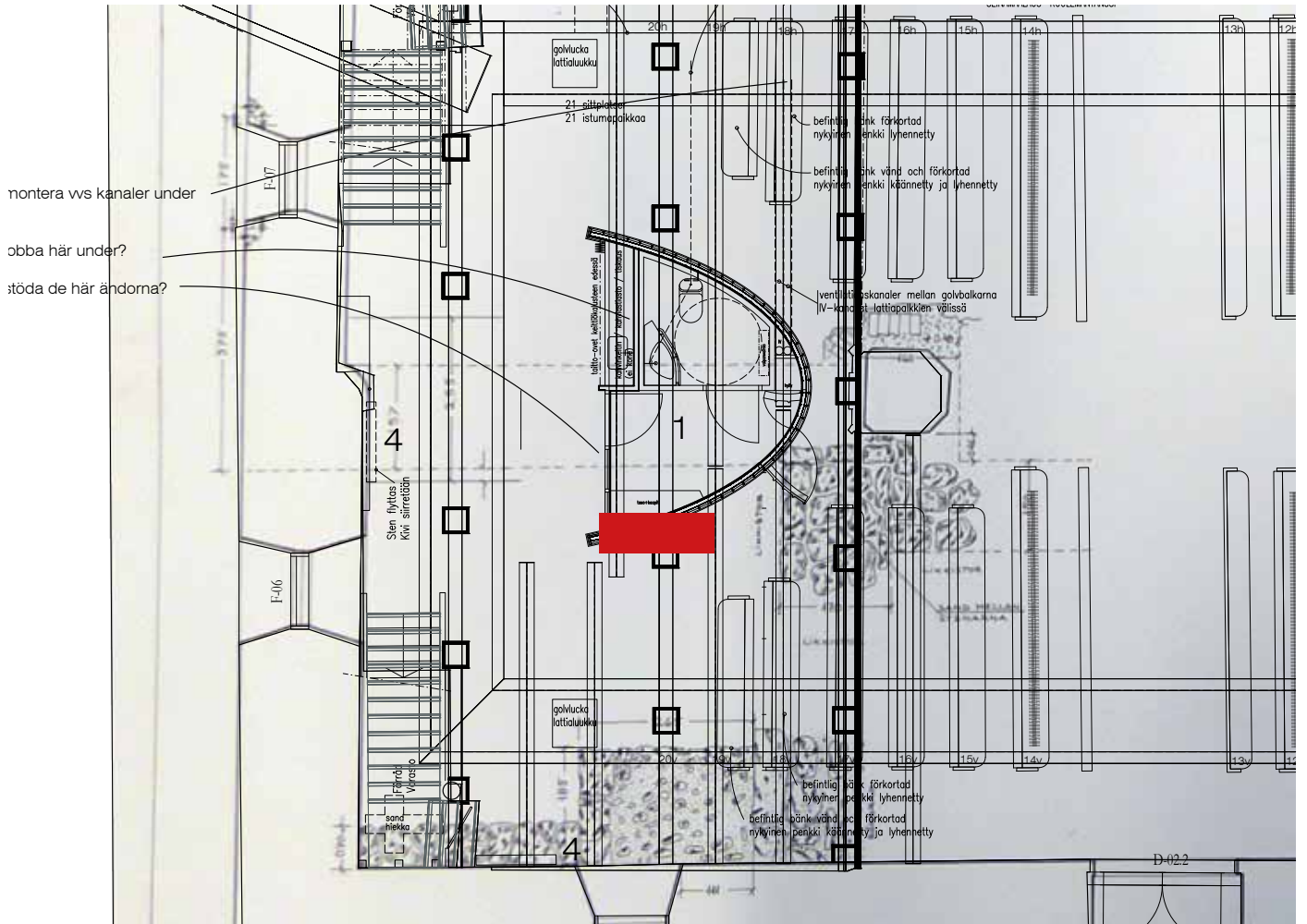
Kohteen nimi:	Inkoon kirkko 1000014818
Kunta:	Inkoo
Koordinaatit	ETRS-TM35FIN P: 6660204 I: 333049
Kohteen laji:	kirkkoarkeologinen kohde
Ajoitus:	1300-1400 -luku
Tutkimuksen laatu	Arkeologinen valvonta
Tutkittu alue	n. 10 neliötä
Tutkimuslupa	MV/144/05.04.01.02/2017
Tutkimuslaitos:	Muuritutkimus ky
Tutkimuksen tekijä:	FT Kari Uotila
Kenttätyöaika:	30.8 ja 5.9.2017
Rahoittaja:	Inkoon seurakunta
Alkuperäinen raportti:	Museovirasto, tilaaja
Raportin laajuus:	13 s.

Kuva 1. Inkoon kirkon v. 1955 havaitut muurit ja punaisella merkittynä v. 2017 tehty havainto. Sijaintitieto arviona. Karttapohja Museovirasto. Arkeologinen lisäys K. Uotila / Muuritutkimus ky.

Sisällys

Tiivistelmä	2
Arkisto - ja rekisteritiedot	3
Karttakuva 1. Insoon kirkko. yleiskartta.	4
Sisällys	5
Karttakuva 2.	6
Raportti	7
Karttakuva 3.	8
Liite 1.	10
Liite 2.	11
Kuva MuTu117031:1 -2	13

Kuva 2. Hankkeen suunnittelijan laatimaan pohjaan lisätty 5.9.2017 havaittu muurirakenne. Sijaintitieto arviona. Kartan arkeologinen lisäys K.Uotila. Muuritutkimus ky.

30.9.2017
FT Kari Uotila
Muuritutkimus ky
Suovillankatu 3 20780 Kaarina
www.muuritutkimus.com

Inkoon kirkko

Inkoon kirkossa tehtiin syksyn 2017 aikana kirkon länsiosaan morsiushuoneeseen liittyviä rakennustöitä. Kirkon lautalattia avattiin ja esiin tulleiden lattiavasojen varaan rakennettiin suunnitelmien perusteella uusi rakenne. Tarjouskilpailun perusteella toimijaksi valittiin Muuritutkimus ky ja vastuuhenkilönä toimi FT Kari Uotila.

Hanke käynnistyi arkeologiselta osalta 30.8.2017 ja toinen työmaakäynti tehtiin 5.9.2017. Hankkeen arkeologinen tarve oli epävarma suunnittelun ollessa vaiheessa ja lopputuloksena oli, että varsinaista arkeologista dokumentointia ei tehty.

Hankkeen arkeologisten vaiheiden kuvaus

Inkoon kirkon rakennushankkeessa oli erityisiä piirteitä. Yksi piirre oli se, että arkeologisen kilpailutuksen yhteydessä ei toimitettu suunnittelun laatimia arkeologiaa koskevia aineistoja vaan ne saatiin kysyttäessä Museovirastolta. Arkeologisen toimijan mahdollisuuksia osallistua hankkeeseen parantaa se, että käytössä on sama pohja-aineisto kuin muilla toimijoilla.

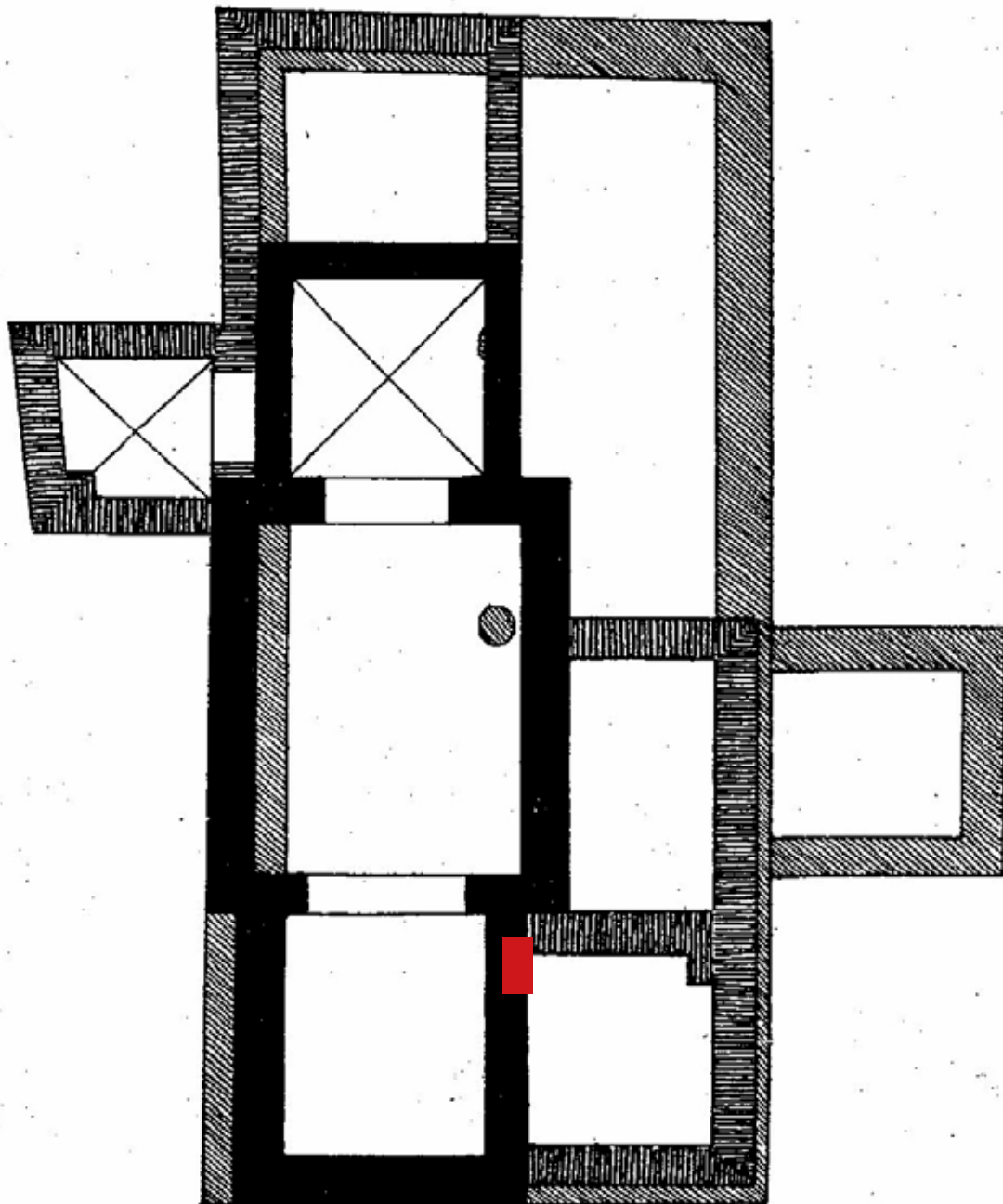
Toinen normaalikäytännöstä poikkeava piirre oli se, että arkeologista toimija ei osallistunut työmaan virallisiin kokouksiin. Tämän vuoksi työmaan organisoituminen jäi arkeologiselle toimijalle epäselväksi. Virallisuusluontoisten toimijoiden (srk:n talouspäällikkö, kirkkoherra, arkkitehti, valvoja, urakoitsija) lisäksi hankkeessa toimi muita vastuuhenkilöitä, joiden roolitus jäi avoimeksi.

Hanke eteni niin, että ensimmäisellä työmaakäynnillä 30.8.2017 havaittiin kirkon lattian alapuoliset maakerrokset ja irtoluut, joiden osalta sovittiin jatkotoimista. Toisella käynnillä (5.9.2017) havaittiin esiin tullut arkku ja rakennusosia. Tässä vaiheessa arkeologisen toimijan käsitys oli se, että kohde dokumentoidaan tutkimusluvan mukaisesti.

Seuraavassa vaiheessa kohteella oli Museoviraston ja seurakunnan toimijoiden katselmus 15.9.2017 (liitteenä arkkitehdin muistio siitä). Katselmusmuistiossa on tuotu esiin Museoviraston näkemys esiin tulleen rakenteen dokumentoinnista.

Katselmuksen jälkeen samana päivänä (15.9.2017) valvoja tiedusteli esiin tulleen muurirakenteen dokumentoinnin kustannuksia. Työstä esitettiin kokonaisuutena noin 2-3 tunnin kenttätöarviota ja raportointia sovitun laskutuksen perusteella. Esitys oli myös, että työ voidaan tehdä välittömästi seuraavana arkipäivänä ja myös työmaan työajan ulkopuolella, jos se on parempi ratkaisu.

Museoviraston edustajan kanssa keskusteltiin hankkeen tilasta 22.9.2017 ja hankkeen valvojalta tiedusteltiin hankkeen tilannetta 30.9.2017 ja sen jälkeen laadittiin oheinen raportti.

Avb. 8.

Kuva 3. I. Kronqvistin laatimaan Inkoon kirkon pohjapiirrokseseen on merkitty punaisella v. 2017 havaitun rakenteen arvioitu sijainti. (Kronqvist Ingå kyrka. FM 1938 s. 43). Kronqvistin tutkimuksen perusteella muuriosa olisi ollut osa Inkoon vanhinta muurattua kirkkorakennusta.

Tutkimushavainnot

Lattian avaustyön yhteydessä esiin tuli muutama irtonainen pääkallon pala ja joitakin isoja luita. Nämä siirrettiin urakoitsijan valmistamaan puulaatikkoon ja ilmoituksen mukaan lattian alle seurakunnan ohjeiden mukaisesti.

Esiin tuli myös nykyistä kirkkoa vanhempi kiviladelmä, joka oli havaintohetkellä kuivan pölyn peitossa. Rakenteessa oli viitteitä kalkkilaastista ja sitä saattoi pitää muurattuna rakennusosana. Rakenteen vieressä oli yksi kannellinen arkku. Nämä dokumentoitiin arkeologisesti työmaakäynnin yhteydessä kuvaamalla.

Kaarinassa 30.9.2017

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

Liite 1.

5.9.2017

FT Kari Uotila
Muuritutkimus ky

Inkoon kirkon morsiustilan lattian alta esiin tulleet havainnot.
muistio käynnistä 5.9.2017.

FT Kari Uotila Muuritutkimus ky:stä kävi Inkoon kirkon morsiushuonekohteella 5.9.2017 klo 9. Paikalla oli srk:n kiinteistöpäällikkö Seija Korhonen, ei muita hankkeen henkilöitä. Ensimmäinen käyntikerta oli 30.8.2017. jolloin sovittiin työmaalla tehtävistä töistä. Ne oli toteutettu.

5.9. käynnistä on alustavasti raportoitu Museoviraston edustajia ja samalla kertaa on saatu käyttöön hankkeen arkkitehdin laatima luonnospöytäkirja vanhojen muurirakenteiden ja uuden rakenteen suhteesta. Tällaiset suunnitelma-aineistot ovat oiva lisä arkeologisessa arvioinnissa ja niiden saata- vuus hankkeen kautta olisi suotavaa.

työmaan tilanne

Lattiaan avattu alue rajautuu aivan eteläkulmassa vanhaan muuriperustukseen. Kivirakenteessa on ylhäällä kiinni ainakin osassa muuria betonivalu, joten muuria ei voi pitää kokonaan säilyneenä. Muuria on nyt esillä 1-2 kivikertaa ja sen voi olettaa olevan muurattu rakenne.

Muurin vieressä on ainakin yksi selvä arkku, jossa on sekä kantta että reunoja osin näkyvissä. Muilta osin kohde on pöyisen maan peitossa eikä esim. arkkuja ainakaan selvästi erota. Kohdetta ei puhdistettu koska arkeologisiin tutkimuksiin ei ollut tutkimuslupaa.

30.8.2017 työmaalla käynnin yhteydessä havaitut pääkallojen ja sääliluiden palaset on sovitun mukaisesti kerätty erilliseen laatikkoon. Samalla on siirretty luiden ympärillä olleita tiiliä ilmeisesti toiseen paikkaan.

Oman kokemukseni perusteella arkeologian kannalta on mahdollista edetä useilla eri tavoilla.

1. Jos uusi rakenne tulee lattiahirsien päälle, niin silloin ei ole pakko tehdä mitään arkeologista kaivausta.
Esiin tulleen muurirakenteen puhdistaminen ja dokumentointi on perusteltua koska muuria ei ole havaittu aikaisemmassa kartta-aineistossa.
Esillä olevaan arkkuun ei koskettaisi vaan se jäisi paikalleen kirkon lattian alle.
2. Jos rakenne tulee muurin päälle, niin silloin muurikohde pitäisi tutkia tarkemmin ja mahdollisesti poistaa betonia.
3. Jos rakenne tulee maahan tukien varaan, niin silloin kaivaustilanteessa edessä on jokin määrä arkkuja ja vainajia ja sitä myöden kaivaus.

Kaarinassa 5.9.2017

FT Kari Uotila
Muuritutkimus ky

Inkoon kirkon muutos ja korjaustyöt 2017-2018

Suunnittelukokousmuistio

Aika: 415.9.2017 klo 10:00-11:00
Paikka: Inkoon kirkko
Läsnä: Tom Sjöblom, kirkkoherra, Inkoon seurakunta
Teija Tiitinen, intendentti, Museovirasto/Kulttuuriympäristöpalvelut
Anu Laurila, intendentti, Museovirasto/Kulttuuriympäristöpalvelut
Arttu Narvia, rakennuttajakonsultti, NL-Rakennuslaskenta Oy
Kasper Järnefelt, Arkkitehti, Arkkitehtitoimisto Kasper Järnefelt Oy

Jakelu: läsnä olleille + arkeologille + seurakunnan työryhmän jäsenille
Kari Uotila kuotila@muuritutkimus.com
Seija Korhonen seija.korhonen@evl.fi
Micke Schönberg miksch@grinda.fi
Hilding Wasstrom hilding.wasstrom@gmail.com
Roger Biström roger.bistrom@gmail.com
Erkki Päivärinta erkki@elisanet.fi

1. Kokouksen tarkoitus

Tarkastella lattian alapuolisia rakenteita, alla olevan maan pintaa ja hautoja, sekä päättää morsiushuoneen perustamistapa ja arkeologisen tutkimuksen tarve.

2. Projektin lupatilanne

Työllä on voimassa olevat luvat museovirastolta, kirkkohallitukselta ja rakennusvalvonnasta. Arkeologinen tutkimuslupa on myönnetty.

3. Vanhojen rakenteiden kuvaus

Lattialankut on sahattu auki niin että tulevan morsiushuoneen seinä peittää sauman.

Avattaessa lattian alta maan pinnalta löytyi useita kalloja ja luita. Nämä ovat todennäköisesti v. 1937 tehdyn keskuslämmityspotkistojen kanaalin kaivuutöiden jäljiltä.

Lattian vanha kannatuspalkit ovat hyväkuntoiset, ja maa niiden alla pölykuivaa. Palkit ovat muuten pyöröhirttä, mutta morsiushuoneen alla veistetty kulmikkaiksi läpimitaltaan n. 25x25cm, todennäköisesti jatkoksen tekemisen helpottamiseksi. Palkkeja tukee sivusuunnassa kaksi vinotukea, n. 18x7cm, ja kahden poistetun vinotuen loveukset näkyvät kannattajapalkkien yläpinnassa. Rakenne on muuten täysin ehjä ja stabiili.

Palkkien välissä maanpinta on pääosin palkin alapinnan tasossa tai sen alapuolella, vain yhdessä kohdassa on lastuista ja tiilenkappaleista koostuva kasa, ks. kuva. Sovittiin että kasan saa poistaa.

4. Morsiushuoneen rakenteiden kannatus

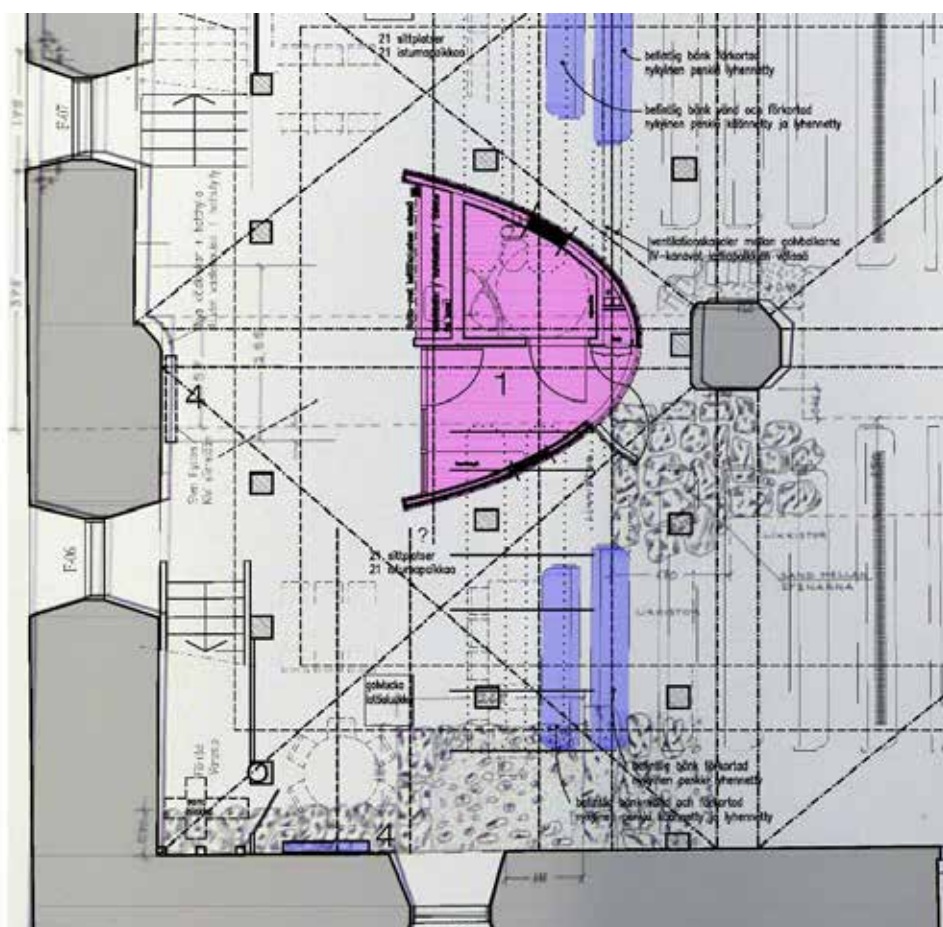
Vanhojen palkkien kylkeen, lähelle niiden alareunaa, kiinnitetään naulaamalla 50x100mm lankut. Nämä muodostavat tuen sekundääripalkeille (myös 50x100mm lankkuja) joiden varaan asennetaan harvalaudoitus 25x100mm k150mm. Harvalaudoitus asemoidaan siten että sen yläpinta tulee vaakatasoon, ja samaan +korkoon kuin vanhojen palkkien matalin kohta. Vanhojen palkkien yläreunoista viistetään/jyrsitään sen jälkeen pois ylimääräinen puutavara (0-20mm), jolloin saadaan aikaiseksi vaakatasossa oleva pinta, jolle asennetaan ääntä eristävät Sylomer-kuminauhut, ja niiden päälle lattian levyt ja betoniset laatat. Ks. liitekuva.

Näin ollen vanhaan maanpintaan ei ole tarvetta kajota lainkaan, eikä arkeologisia tutkimuksia siksi tarvitse tehdä.

5. Vanhan kivimuurin laserkeilaus

Teija Tiitinen esitti toiveena, ei vaatimuksena, että alkuperäisen kirkon kivimuri dokumentoidaan laserkeilauksella. Kivimuurin laajuutta voi arvioida viereisestä piirustuksesta, jossa on päällekkäin v.1955 päivätty museoviraston piirros kirkon lattian alta ja v.2017 arkkitehtisuunnitelman luonnosvaihe.

Tom Sjöblom painotti töiden aikataulua ja totesi että laserkeilaustyö voidaan tehdä, edellyttäen että se ei ole kohtuuttoman kallis tai aiheuta viivästymisiä aikataulussa. Kokouksen jälkeen selvitetään onnistuuko tämä.

Muistion laati
 Päivölässä 16.9.2017

Kasper Järnefelt

Kasper Järnefelt ARK606/SAFA

Liite: Morsiushuoneen leikkauspiirustus

MuTu117031:1. Inkoon kirkon länsiosa. Avattu laotalattia ylhäällä. Alapuolella luonnonkiviä ja mahdollisesti kalkkilaastia. Kuvan etualalla arkun kansi. N. K. Uotila / Muuritutkimus ky. 5.9.2017.

MuTu117031:2. Inkoon kirkon länsiosa. Avattu laotalattia kaarevana. Alapuolella luonnonkiviä ja mahdollisesti kalkkilaastia. Arkun kansi. S. K. Uotila / Muuritutkimus ky. 5.9.2017.

